

Kent Kültürü Oluşturma Aracı Olarak Kültürel Belediyecilik: Selçuklu Örneği

Önder KUTLU*
Zarif Songül GÖKSEL**

ÖZET

Fiziksel, sosyo-ekonomik ve kültürel anlamda kentin gelişiminden sorumlu olan yerel yönetimler, toplumu etkileme potansiyeli yüksek olan kurumlardan biridir. Ancak yerel yönetimlerin karar organlarının attıkları adımların, insan tutum ve davranışları üzerinde etkiye buldukları gerçeği, kültürün, kent kültürünün veya kimliğinin kamu aktörleri tarafından etkilenebileceği anlamına gelmez; gelmemelidir de. Aksine yerel yönetimler kültürün etkilerinin bilincinde olarak, onu kullanmalıdırlar. Zira içinden çıktıkları toplumun kültüründen etkilenen örgütler, aynı zamanda o toplumun kültürünü önemli ölçüde etkilerler.

Belediyeciliğin şehrin fiziki yapısına dair hizmetlerin sunumu anlamını aşarak, sosyal ve kültürel birtakım işlevleri de üstlenmeye başlaması, sadece yerel ihtiyaçlar ve sorunlara, insanların bir kentlilik bilinci geliştirerek yaklaşımlarına katkı sağlamakta kalmaz, aynı zamanda kentte yaşayan insanları kaynaştırıcı işleve de sahip hale gelir. Belediyelerin kültürel hizmetleri ve bu bağlamda oluşturulan kentlilik bilinci, yürütmekte oldukları diğer hizmetlerin planlanması ve yürütülmesi sürecinde tamamlayıcı bir rol üstlenebilecektir.

Belediyeler, kentin gündelik hayatının akışı içinde, günün ve çağın gereklerini yerine getirmeye çalışırken, bunu kentin geçmişine ait özellikleriyle kaynaştırarak yaptıkları takdirde, kentin özgün dokusunu koruyarak insanlara kent bilinci kazandırabilir, onları belki 'kentli' ve özel olarak 'x kentli' haline getirebilirler. Sosyal, kültürel ve ekonomik anlamlarda farklı katmanların bir araya gelmesiyle oluşmaya başlayan uyumlu ve anlamlı birliktelik, kente ait olan, o kenti farklı kılan ve o kente değer katan bir unsur olan kent kimliğini oluşturur. Özellikle, yeni oluşturulan belediyelerin, kent kültürü ve kentlilik bilinci oluşturmak adına yörenin tarihinden beslenerek geçmişle bağlar kuran kentsel dokular oluşturmaları onların başarıya ulaşmasında önemli rol oynayacaktır. Belediyeler, kültürel politikalarını kentin geleneksel ve kültürel özellikleri ve nüfusun kültürel karakteri ışığında oluşturdukları takdirde, insanlarda 'kente özgü' olana dair bir aidiyet duygusu geliştirecek, insanlar kentlerini sahiplenecek ve yerel yönetimlerin kentin fiziksel, sosyal ve kültürel çehresini geliştirmeye yönelik çalışmalarında ona destek olacaklardır.

Kentler, alışlagelen davranış örüntüleri, düşünceler, siyasi tercihler ve sosyal ilişkiler gibi kente özgü sosyal, siyasal ve kültürel birtakım özelliklere sahip olmanın yanı sıra fiziksel yapısıyla, mimarisiyle, kente özgü estetik değerleriyle "sadece insanların bir arada yaşadığı fiziksel bir mekân" olmaktan daha fazlasını ifade eder. Hz Mevlana'nın da ifade ettiği gibi, "aynı dili konuşup, aynı duyguya sahip olmayanların anlaşamaması"na paralel bir benzerlik, bir kentte yaşayan insanların yaşadıkları kente karşı aidiyet duygusu besleyebilmelerinin sadece aynı mekânı paylaşmalarıyla mümkün olmaması konusunda da kurulabilir. İnsanların aynı zamanda kente özdeşleşebilen bir kimliğe sahip olması gerekir.

Mekân ve mekânın tarihi, kent kimliğinin ve kent kültürünün oluşturulması için kurucu niteliğe sahip bir unsurdur. Bu nedenle günümüzün tektipleştirici etkilerinden kentleri korumak adına, kentlere yeni bir kimlik kazandırmaya çalışmaktan ziyade o kentin tarihine bakılarak, kentin kültürünün özgün karakterini oluşturan değerlerin keşfedilmesi ve bu özgünlüğün günün şartlarının gerekleriyle bütünleştirilerek kent kimliğinin sürekliliğinin sağlanması mümkün olacaktır. Kentler geleneksel değerler ve deneyimler ışığında, günümüzün beraberinde getirdiği sosyal, kültürel veya fiziksel sorunlara daha etkili çözümler geliştirebileceklerdir.

1989 yılında kurulan Selçuklu Belediyesi, Konya'nın en genç ve en büyük ilçesi olmasının yanı sıra, geçmişe referansla Selçuklu adını taşıyan tek kent belediyesi olarak kent halkında "Selçuklu'lu olma" bilincini yerleştirme adına yürüttüğü kültürel faaliyetleriyle dikkat çekmektedir. Bu makalenin temel amacı da, Selçuklu Belediye'sinin 2009 – 2012 yılları arasında, tarihe vurgu yaparak yürüttüğü bilimsel, popüler ve geleneksel faaliyetler ve projeler, restorasyon çalışmaları ve arkeolojik kazılar, sempozyumlar ve çeşitli yayınlar aracılığıyla geliştirdiği kültürel belediyecilik anlayışını ve bu anlayışın insanlarda kente dair bir aidiyet duygusu ve bir kent kültürü oluşturma noktasındaki çabalarını incelemek ve mümkünse diğer yerel yönetim birimleri açısından 'ders' çıkarma ya da 'örnek' olma potansiyelini sorgulamaktır.

Bu amacın gerçekleşmesini kolaylaştıran sosyal, kültürel ve ekonomik koşullar Selçuklu açısından mevcuttur. Selçuklu nüfusu Konya kent merkezinde belki de en kozmopolit olanıdır. Yoğun yükseköğrenim öğrenci nüfusu, son yıllarda hızla artan yeni yerleşim yerlerinin, sitelerin ve konut alanlarının varlığı, bu ortamda yaşamayı tercih eden insanların ve ailelerin Selçuklu'da

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi

** Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi

bulunması, sosyolojik ve idari açıdan değerlendirmeye alınacak son derece zengin insan kaynağı anlamına gelmektedir. Farklı tercih ve yaşam tarzlarının bir arada yaşamaları ve bu kitlelerin belli değerler etrafında, özellikle de 'Selçuklu'luk bilinci' çerçevesinde birleş(tiril)mesi kenti yönetenler açısından önemlidir.

Kentin kültürel ve ekonomik kaynaklarını da yabana atmamak gerekmektedir. Tarihte farklı medeniyetlere beşiklik eden, Hristiyanlık ve İslamiyet açılarından önemli eserlere kaynaklık eden Selçuklu kültürel çoğulculuk, farklılık ve zenginliğini geliştirme kastıyla bilinçli faaliyetler yapabilir. Ayrıca ekonomik anlamda da koşullar müsaittir. Ekonomik açıdan Konya'da merkezde yer alan, Organize sanayi bölgelerine ve müteşebbislere ev sahipliği yapan kent, nüfus ve diğer kaynaklarının da itici etkileriyle ekonomik olarak en güçlü belediyelerinden birinde yine bu zengin kaynaklarını değerlendirmeye açan yaklaşımıyla kent kültürü geliştirme çalışması için en şanslı belediye konumundadır.

Selçuklu Belediyesi yetkilileri yürütülen kent kültürünü zenginleştirici çalışmalarını bilinçli tercihler doğrultusunda yaptıklarını ifade etmektedirler. Elimizde bu konuda somut bir delil bulunmasa bile, belediye yöneticilerinin bu konudaki kanaatlerini dikkate almak durumundayız. Bu çalışma belediye bakış açısını dikkate almak suretiyle bu açıdan kent kültürü oluşturabilme potansiyeli taşıyan etkinlikleri değerlendirmektedir. 'Dışardan' ve özellikle de çalışmanın nesnelere konumunda olan kitlelerin algı ve değerlendirmelerini inceleyen bir çalışma yürütülebilir(di). Ancak, bu çalışma belediye boyutunu dikkate almak suretiyle konunun arkasında yatan 'görünmeyen', 'ifade edilmeyen' ve 'edilmek istenmeyen' unsurlar üzerinde durma yönünde irade ortaya koymaktadır. Böylece kamu politikası aktörlerinden birincil paydaşların, kamu yöneticilerinin karar verme saikleri ile amaç - araç arasındaki doğrudan ya da dolaylı ilişkilerin değerlendirilmesi konularına ağırlık verilmektedir.

Selçuklu Belediyesi açısından kent kültürü ve kentlilik bilinci oluşturma yönünde atılan adımların sonuca götürebilecek, kentlileri kaynaştırarak ve kenti çekim merkezi haline getirecek bir ortam oluşturma ihtimali yüksektir. Bu anlamda belediye yöneticilerinin teşebbüste bulunmaları bile anlamlıdır. Yerel yönetim performansını hususunda son derece yüksek bir bilinç seviyesinin bulunduğu kabul edilmekle birlikte; bu idarelerin bilinçli tercihlerle politika tespitine dönük olarak dizayn edildiğini söylemek de o kadar zordur. Bütün bu sınırlılıklar ve zorluklar çerçevesinde ifade edilebilecek nokta, Selçuklu Belediyesi'nin kent kültürüne önem veren ve bir dizi faaliyeti dikkate alan görüntüsüdür. Çalışmamız kent kültürü ve kentlilik bilinci çerçevesinde Selçuklu'da yürütülen faaliyetlerin bir dökümünü yapmakta, bunları kamu politikası yaklaşımı çerçevesinde değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kent Kültürü, Kentlilik Bilinci, Kent Kimliği, Selçuklu Belediyesi.

Cultural Services In Municipalities As A Tool For Creating Urban Culture: The Case Of Selçuklu

ABSTRACT

Local governments as being responsible for physical, socio-economical and cultural developments of cities and communities have the utmost potential to affect daily lives of the local people. Policy making organs of local governments usually focus on the steps taken by these institutions and the behaviours and activities of individuals due mainly to 'generate' common culture, city and urban culture or identity of the respective actors through reviewing service provision conditions for the local. This is a necessity. Hence organisations are supposed to be aware that they are affected by outside conditions as well as reflecting the community they live in and the conditions surround.

The changing perceptions of municipalities from local and common service providing organisations to social and culturally active and assigned units direct them to be beneficial not only to local necessities and responsibilities but also to cultivate urban culture and urban awareness to 'mix and mingle' urban identity. Cultural activities of municipalities and resultant urban culture and identity would play important role of unification and complementary undertakings for this goal.

As the major units of local governments, municipalities strive to meet the daily needs of the inhabitants through the usual activities of urban life. When the city pays attention to respect the values and customs of urban culture, they are able to protect and preserve unique urban conditions in order to uphold urban awareness and this may lead to affiliate with the 'city', and become fellow city dwellers. In addition, 'ordinary' inhabitants become the city settlers with identical cultural features. People from socially, culturally and economically different segments of the society would be united with certain harmonised and meaningful acquaintances in a specific urban environment. This is more evident especially in newly formed cities and urban communities as long as they create intentional policies and projects to engender urban culture and city awareness around certain ideas, symbols and values. The municipalities which design cultural policies with certain degree of awareness and consciousness would be fortunate to activate the urban community might deploy physical and financial resources in meeting the demands and expectations of the respective people.

Cities may mean more than physical structure and land use, because they own daily life activities and relations, ideas, political preferences, social relations and interactions, which are distinctive in a given time period, and human elements. Architectural design, aesthetic significances and local physical and concrete values shape the expectations and specifications in urban culture. Common use of the same land pieces does not necessarily lead to the same perceptions and meanings among different human groups. On the contrary, as parallel to the Rumi's famous verse 'people who speak the same language cannot communicate, but the ones who have the same feelings can do', living in the same city is not enough to have common values. Human beings should have an identity which is relevant for the entire local community.

The place and its history is a centre piece of building element of urban identity and city culture. For this reason, it might be wise to search and to evaluate the city and urban history in order to find common historical elements rather than creating an artificial and 'designed' motto to 'unite', 'integrate' and 'shape' the individuals for the cost of the community. This may be deemed

as 'brainwash' or 'social engineering' for some observers. Cities could produce effective solutions to social, cultural and physical problems of the communities in line with traditional values and experiences.

As one of the youngest and the largest districts of Konya province, Selçuklu Municipality, formed in 1989, owns the name of prestigious Selçuklu brand with enormous historical inheritance, claims to carry out intentional activities to polish the 'Selçuklu awareness' among its inhabitants. This paper intends to highlight the lessons and values created through cultural activities during 2009 – 2012 period, and the prospect for applying them to other local authorities in their similar activities. The municipality underlines history by performing scientific, popular and traditional activities and projects, restorations and archaeological excavations, symposiums and numerous publications for the sake of creating awareness and identity among the inhabitants. This paper aims to evaluate the case to find out the positive and negative dimensions.

In fact, social, cultural and economical preconditions are relevant at Selçuklu in examining the case. The inhabitants of Selçuklu may be the most cosmopolitan among the districts of Konya. Intensive young university population, recent rapid urban developments and sites and land use attracting middle class and working families pose a rich atmosphere at Selçuklu, as being sociologically and administratively attractive to search and evaluate. It is vital for the policy makers at the municipality to bring together around common 'Selçuklu awareness' factor the people from diverse social backgrounds with different life style preferences.

One needs to take into account the cultural and economical resources. With its rich historical experience as being a shelter for beliefs and religions such as Christianity and Islam, Selçuklu may choose to be a ground for cultural pluralism by encouraging inclusiveness and acceptances vis-à-vis the 'others'. Besides, economical conditions are also convenient. Economically central position of the district in Konya, and being the home for Organized Industrial Estates and successful entrepreneurs, Selçuklu municipality has one of the strongest financial and economical powers in the region with the pioneering and encouraging human factors and other resources. In this regard, Konya is one of the luckiest among other municipalities.

The officials of Selçuklu assert that the cultural activities are planned to enrich common urban culture. Although there is no concrete evidence that these activities are appropriate for action, we need to rely on the views by the municipality. This paper wishes to evaluate the case according to the opinions uttered by officials. 'Outside' and especially the 'subjects' of the policies would have been examined. However, this paper takes the official views and digs into the 'unseen', and 'unspoken' components. So, the idea behind the policies and the goals to reach involve public policy actors and primary stakeholders.

Urban culture and urban awareness establishing activities are directed to unite the inhabitants and to attract attentions to the city. In this regard, even the initiation by the officials in this end is enough to reveal the prospect. The lack of evidence about the intentions of the actors does not mean that they are not exist. The cultural policies of Selçuklu municipality indicate that the authority pays ultimate devotion. The study documents the policies and applications of the municipality to construct responsive results applying public policy approach.

Keywords: City Culture, City Awareness, City Identity, Selçuklu Municipality.

1. Giriş

Fiziksel, sosyo-ekonomik ve kültürel anlamda kentin gelişiminden sorumlu olan yerel yönetimler, toplumu etkileme potansiyeli yüksek olan kurumların başında gelmektedir. Yerel yönetimlerin karar organlarıncı atılan adımların, insan tutum ve davranışları üzerinde etkide bulunmak suretiyle kültürü, kent kültürünü veya kimliğini etkileme potansiyeli taşıdığıının bilincinde olarak hizmet anlayışları ve politikalarını değerlendirmek ve bu değerlere ağırlık vermek zorunda oldukları bilinmektedir. Zira içinden çıktıkları toplumun kültüründen etkilenen örgütler, aynı zamanda o toplumun kültürünü önemli ölçüde etkilerler.

Belediyeçiliğin sadece şehrin fiziki yapısına dair hizmetlerin sunumu anlamını aşarak, sosyal ve kültürel birtakım işlevleri de üstlenmeye başlaması, sadece yerel ihtiyaçlar ve sorunlara, insanların bir kentlilik bilinci geliştirerek yaklaşmalarına katkı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda kentte yaşayan insanları kaynaştırıcı işleve de sahiptir. Belediyelerin kültürel hizmetleri ve bu bağlamda oluşturulan kentlilik bilinci, belediyelerin yürüttüğü diğer hizmetlerin planlanması ve yürütülmesi sürecinde tamamlayıcı bir rol üstlenebilecektir.

Belediyeler, kentteki günlük hayat akışı içerisinde, günün gereklerini yerine getirmeye çalışırken, bunu kentin geçmişine ait özellikleriyle kaynaştırarak yaptığı takdirde, kentin özgün dokusunu koruyarak insanlara kent bilinci kazandırabilir, onları belki 'kentli' haline getirebilirler. Hatta özel anlamda bir kentin üyesi, parçası ve vazgeçilmez bir unsuru haline gelebilirler. Sosyal, kültürel ve ekonomik anlamlarda farklı katmanların bir araya gelmesiyle oluşmaya başlayan uyumlu ve anlamlı birliktelik, kente ait olan, o kenti farklı kılan ve o kente değer katan bir unsur olan kent kimliğini oluşturur. Özellikle, yeni tesis edilen belediyelerin, kent kültürü ve kentlilik bilinci oluşturmak adına yörenin tarihinden beslenerek geçmişle bağlar kuran kentsel dokular oluşturmaları onların üyelerini kaynaştırma ve birliktelik kültürü oluşturma şeklinde başarıya ulaşmasında önemli rol oynayacaktır (Kutlu, 2008). Kültürel politikalarını kentin geleneksel ve kültürel özellikleri ve nüfusun kültürel karakteri ışığında oluşturan belediyeler, insanlarda

kente özgü olana dair bir aidiyet duygusu gelişmesini, insanların kentlerini sahiplenmesini sağlayarak kentin fiziksel, sosyal, kültürel çehresini geliştirmeye yönelik çalışmalarında onların desteklerini alabileceklerdir.

Kentler, günlük hayattaki davranış örüntüleri, düşünceleri, siyasi tercihleri, sosyal ilişkileri gibi kente özgü sosyal, siyasal ve kültürel birtakım özelliklere sahip olmanın yanı sıra fiziksel yapısıyla, mimarisıyla, kente özgü estetik değerleriyle “sadece insanların bir arada yaşadığı fiziksel bir mekân” olmaktan daha fazlasını ifade eder. Hz Mevlana'nın da ifade ettiği gibi, “aynı dili konuşup, aynı duyguya sahip olmayanların anlaşamaması”na paralel bir benzerlik, bir kentte yaşayan insanların yaşadıkları kente karşı aidiyet duygusu besleyebilmelerinde sadece aynı mekânı paylaşmalarıyla mümkün olmaması konusunda da kurulabilir. İnsanların aynı zamanda kentle özdeşleşebilen bir kimliğe sahip olması gereklidir.

Mekân ve mekânın tarihi, kent kimliğinin ve kent kültürünün oluşturulması için kurucu niteliğe sahip bir unsurdur. Bu nedenle günümüzün tektipleştirici etkilerinden kentleri korumak adına, kentlere yeni bir kimlik kazandırmaya çalışmaktan ziyade o kentin tarihine bakılarak, kentin kültürünün özgün karakterini oluşturan değerlerin keşfedilmesi ve bu özgünlüğün günün şartlarının gerektirdikleriyle bütünleştirilerek kentin kimliğinin sürekliliğinin sağlanması daha uygun olacaktır. Bu bir nevi ‘beyin yıkama’ veya ‘toplum mühendisliği’ olarak da değerlendirilebilecektir. Kentler geleneksel değerler ve deneyimler ışığında, günümüzün getirdiği sosyal, kültürel veya fiziksel sorunlara daha etkili çözümler geliştirebileceklerdir.

1989 yılında kurulan Selçuklu Belediyesi'nin, Konya'nın en genç ve en büyük ilçesi olmasının yanı sıra, geçmişe referansla Selçuklu adını taşıyan tek kent belediyesi olarak kent halkında “Selçuklu'lu olma” bilincini yerleştirme adına önemli faaliyetler yürütme iddiasındadır. Bu bağlamda, Selçuklu Belediye'sinin tarihe vurgu yaparak yürüttüğü bilimsel, popüler ve geleneksel faaliyetler ve projeler, restorasyon çalışmaları ve arkeolojik kazılar, sempozyumlar ve çeşitli yayınlar aracılığıyla geliştirdiği kültürel belediyecilik anlayışının ve bu anlayışın insanlarda kente dair bir aidiyet duygusu ve bir kent kültürü oluşturma noktasındaki çabalarının incelenmesi ve mümkünse diğer yerel yönetim birimleri açısından ‘ders’ çıkarma ya da ‘örnek’ olma potansiyelinin sorgulanması bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Çalışma 2009 – 2012 dönemini değerlendirmeye almıştır.

2. Kent ve Kültür

Bir kültürel inşa olan kent, insanın tabiata müdahale etmeye başlamasıyla beraber oluşmaya başlamış ve o zamandan günümüze kadar sürekli olarak gelişim içerisindeki bir mekândır (Alver, 2009: 428). İnsanın fiziksel çevreyi biçimlendirerek tabiat üzerinde hâkimiyet kurma sürecinde tarihin, kültürün ve medeniyetin ortaya çıkardığı kentler geçmişin izlerini geleceğe dönük olarak taşıma misyonunu yüklenmişlerdir (Kurt, 2011: 265). Diğer bir deyişle, “kent tarihin farklı dönemlerine ait fiziksel, sosyal ve kültürel katmanların tarihsel süreklilik içinde üst üste yığılması sonucu oluşan fiziksel, mekânsal ve sosyal bir ortam” olarak değerlendirilebilir (Birol, 2007).

Yaklaşık sekiz bin yıldır insan yaşamının, deneyimlerinin ve alışkanlıklarının birikerek tekâmül ettiği yerler olarak kentler, medeniyetin izlerinin en açık biçimde sürülebildiği yerlerdir; bu özelliğiyle kentler medeniyet zincirinin en önemli halkasını temsil etmektedirler (Es, 2008: 93). Latin dillerinde uygarlık (civilization) ve kent (city, civitas) kelime kökleri arasındaki veya aynı şekilde Arapçadaki medeniyet ve Medine(kent) sözcükleri arasındaki dilbilimsel benzerlik de iki kavram arasındaki anlamsal yakınlığı kanıtlar niteliktedir (Keleş, 2005: 10).

Kültürel ortamda varlık sebebini bulan kent, devam etmesini ve gelişmesini de kültüre borçludur. Zira kent yalnızca mekânsal ve demografik ölçütler temelinde tanımlanabilecek fiziksel bir gerçeklik değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel bir yapıdır. Her kent bir kültür havzasıdır; zira fiziksel bir oluşumu kent haline getiren şey bizzat oradaki kültür çevresidir. Bu kültür havzası belli bir toprak parçası üzerinde kendine özgü bir hayat tarzı oluşturur. İşte bu kültürdür ki, o kentin tüm yaşama, düşünme ve eyleme pratiklerinin içine siner, kentin özgün yapısını biçimlendirir (Alver, 2009: 428-429).

Lynch'e (1996: 157) göre bir kent imgesi özdeşlik, yapı ve anlam olmak üzere üç bileşene ayrılabilir. Özdeşlik ilkesine göre bir imge öteki nesnelere imgelerinden ayırt edilebilen, bireysel, benzersiz ve bağımsız bir özellik göstermelidir. Kentler belli düzeyde özdeşlik olmadan bir arada bulunup, kaynaşamaz. Yapı ilkesi, nesnenin gözlemci veya diğer nesnelere olan biçimsel bağını ifade eder. Diğer bir deyişle, bir kent yapısal özelliklerinden ayrı değerlendirilemez, zira her yapı “o kentin imgesine atılan bir imzadır” ve

kültürel, siyasi, iktisadi ve dini açıdan kente anlam katar (Alver, 2009: 429). Son olarak, bir nesne gözlemci için anlam ifade etmelidir (Lynch, 1996: 158). Kentin her şeyine sinen, onun kimliğinin ipuçlarını veren bir anlamı vardır. Bir başka şekilde ifade edecek olursak; her kentin kendi anlam dünyası vardır (Alver, 2009: 429). Bu bakımdan kentler, orada yaşayan insanlara sundukları imkânlar ve insanlara kazandırdıkları genel hayat tarzları ve davranış kalıpları bakımından benzeşmeler de, kendi tarihsel geçmişlerinden gelen bir kültür birikimine ve dolayısıyla uzun sayılabilecek bir zaman dilimi içerisinde şekillenen bir kimliğe sahiptirler (Peker, 2006: 25).

Kentler aynı zamanda ülke topraklarının ve ülke kimliğinin de bir parçasını teşkil ederler. Ancak, günümüzün değişen dinamikleriyle birlikte kent kavramını kültürel ve fiziksel anlamda keskin sınırlar içerisinde hapsedmek çok mümkün gözükmemektedir. Artık kentler, dünya kentleriyle etkileşim içinde olmak, ama bunu yaparken de kendine özgü kültürel özelliklerini ön plana çıkararak sürekli rekabet halinde olan bir kent olmak seçenekleri arasında hassas bir denge kurmak durumundadırlar. Zira küreselleşme sürecinin beraberinde getirdiği sınırların geçirgenleşmesi olgusu ile birlikte adeta bir “kentler çağı” başlamış; bu çağ ise kentlerin ancak göreceli farklılıklarıyla var olabilecekleri bir düzen yaratmıştır. Sermayenin, nüfusun, tüketim mallarının bu denli akışkan ve hareketli olduğu şartlarda, fiziksel, ekonomik, sosyal ve kültürel birtakım planlar yoluyla kente daha fazla turist ve yatırımcı çekebilmek adına kentler sahip oldukları özgün özellikleri temelinde kendi markalarını oluşturmaya çalışmaktadırlar (Peker, 2006: 13-20).

Öte yandan kent, birbirinden farklı özellikler taşıyan çok sayıda insanın bir arada yaşadığı bir mekân olarak karşılaşılan sorunlara akılcı çözümlerin bulunabileceği yaşam alanıdır. Bu ise bireylerin sosyal sorunları analiz edebilecek ve çözüm araçları geliştirebilecek düzeyde bir sorumluluk duygusuna sahip olmasını gerektirir. Bu sorumluluk duygusunun kazanılması ve ortak yaşam kültürünün oluşturulması ise bireylerde kentlilik bilincinin geliştirilmesiyle mümkün olabilecektir (Kurt, 2011: 265).

3. Kent Kültürü, Kent Kimliği ve Kentlilik Bilinci

Kentle alakalı birtakım kelime ve kavramlar konunun anlaşılması bakımından son derece önemlidir. Zira kentler yaşayan organizmalar olarak ve gündelik hayatın en vazgeçilmez unsurları olarak bireyin ve toplumun hem varlıkları hem de kendilerini gerçekleştirmelerinin yegâne araçlarıdır. Bu kavramlar kent kültürü, kent kimliği ve kentlilik bilincidir.

a. Kent Kültürü

Kimlik genel olarak, “doğadaki herhangi bir canlıyı veya objeyi başka canlı veya objelerden ayıran, öncelikle onu görsel, işitsel vb. diğer duyuyla algılanan, kendine özgü olma durumu” olarak tanımlanabilir. Kimliğin bir unsuru olan kültür de toplumun gelenek ve göreneklerini, yaşama biçimini, alışkanlıklarını yansıtır (Es, 2008: 91-92). Kent kültürü ise demografik, politik ve kültürel süreçlerin bir araya gelerek kentte ekonomik ve sosyal anlamda oluşturduğu anlamlı birliktelik olarak tanımlanabilir. Kentte geçmişten günümüze yaşayan insanların meydana getirdiği maddi ve manevi değerlerin oluşturduğu bütünlük olarak kent kültürü, değişik kültürlerden gelen, farklı gelenek ve göreneklere sahip olan insanların yaşadıkları kente özgü kültürel kodları edinmelerine zemin hazırlamaktadır. Böylece kentte yaşayan insanlar, kentin kendine özgü toplumsal yapısına, kentteki ilişkiler ağına, kent sorunlarına dair konularda fikir sahibi olmakta; kenti benimseyerek çevresel ve tarihi-kültürel değerlerin korunup geliştirilmesine katkı sağlamaya çalışmaktadır. Böylece kentlilik bilinci ve kent kültürü kentsel yaşam kalitesinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Kurt, 2011:266). Bu şekilde kentin kültür iklimini özümseyen, hayat tarzını ve yaşam kalıplarını içselleştiren insan “kentli” hale gelmektedir (Alver, 2009: 432). Zira kentli olmak, kentin değer dünyasını içselleştirerek yeni bir bakış, düşünme, pratik ve eylem edinmektir (Alver, 2009: 433). Bu bağlamda düşünülecek olursa, kent kültürünü yalnızca belediyenin tiyatro, sergi, kitap fuarı organizasyonları veya folklor gösterileri gibi faaliyetleriyle sınırlı olarak düşünmek yanlış ve eksik bir yaklaşım olacaktır. Daha geniş bir perspektifle kent kültürü, kentteki kalıcı kültür öğelerinin korunması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi sürecidir (Keleş, 2005: 14). Kentte yaşayan insanlar arasındaki ilişki ve etkileşimler sisteminin tutkalı olarak kent kültürü, toplumsal sınıf, etnik ve dini farklılık ve farklı sosyal ve mesleki grupların oluşturduğu alt kültür değerlerini mozaik olarak bir arada tutar. Bu bağlamda kent

kültürü, evrensel değerleri içerdiği gibi, kentlerin doğal, sosyal, ekonomik çevrelerinin yansıttığı değerleri de kapsar (Tatlidil, 2009: 326).

Çobanoğlu ve Gazi (2008: 19-24) sağlıklı bir kent kültürünün dayanması gereken hususları ekonomi, demokrasi kültürü ve adalet, sağlık, çevre bilinci, yerel yönetimler, kent planlama, eğitim, sanat, kitle iletişim araçları ve din olarak sıralamaktadırlar. Kentsel adaletsizlikleri ortadan kaldıracak ekonomik düzenlemeler kentliler arasında doğması muhtemel uçurumları kapatarak kent kültürünü tüm hemşehriler açısından benimsenebilir bir hale getirecektir. Sanatın toplumun her kesiminin ulaşım alanına konumlandırılması, sanatsal faaliyetlere erişimde güçlük çeken kesimlerin desteklenmesini ve bu kesimlerin kent kültürünü edinmesini kolaylaştıracaktır. Tüm bunlar, kente başka yerlerden göç edenlerin adaptasyon sürecini de hızlandıracaktır. Şehir planlamasında da kenti sahiplenen ve kent kültürünü içselleştirmiş bireylerin resmi karar alma ve denetleme mekanizmaları içinde kendilerine yer bulması kentin dokusuna ve kültürel bütünlüğüne zarar vermeyen politikaların izlenmesini beraberinde getireceğinden kent kültürünün korunması ve sürekliliğin sağlanması mümkün olabilecektir. Öte yandan, doğal ve kültürel çevre sevgisi aşıl原因, temel toplumsal değerleri kazandıran bir eğitim anlayışı da kent kültürünün oluşup, gelişmesine hizmet edecektir (Çobanoğlu ve Gazi, 2008: 24). Zira kentin tarihi dokusu, doğal güzellikleri, manevi kültürel zenginlikleri, kahramanları vs. bireylerin kente karşı bir aidiyet duygusu besleyerek kent kültürünü edinmelerini kolaylaştırmaktadır (Kurt, 2011: 266). Kent kültürünün oluşturulması, korunması ve geliştirilmesinde uluslararası aktörler ve devletlerin yanı sıra kendisine önemli görevler düşen ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın bir gereği olarak, halka en yakın kuruluşlar olan yerel yönetim birimleri, kentlerdeki mimari ve kültürel mirasın korunması için asli unsurlardır (Keleş, 2005: 16).

Öte yandan, özellikle 1980'lerden sonra yaygınlaşmaya başlayan tüketim kültürü ile birlikte kentlerin dinlenme, eğlenme, barınma mekânları da giderek tüketim ile özdeşleştirilmeye başlanmıştır. Bu anlayışla, kentlerin sağlıklı gelişmesinin önkoşulları niteliğindeki bu alanlar tarihsel-kültürel mirastan arındırılmakta; çok katlı büyük alışveriş merkezleri kentin simgesi olarak gösterilmektedir. Bir kentin kimlik oluşum sürecinin en önemli girdisi olan tarihsel-kültürel mirasın bu şekilde değersizleştirilmesi ile birlikte geçmiş ile gelecek arasında bağ kuran, kuşaklar arası iletişimi kolaylaştıran, kentin algılanabilirliğini ve okunabilirliğini arttıran eserlere sahip olan, aidiyet duygusunu pekiştiren kentler yok olmaktadır (Kutlu, 2008). Bu süreçte dünyanın farklı coğrafyalarındaki kentler giderek birbirine benzemeye başlamakta, bir örnekleşmekte ve yerel özgünlüklerini kaybetmektedirler. Bu durum hemşehriler nezdinde kenti algılama zorlukları yaratarak, kenti sahiplenme duygusunun gelişmesinin önünde engel teşkil etmeye başlamaktadır. Bunun akabinde ise, bir kısır döngü oluşmakta, kentlilerin kentin tarihsel-kültürel mirası ve yerel özgünlükleri koruma bilinci düşmektedir (Kiper, 2004: 14-17).

1950'li yıllarla başlayan süreçte uluslararası düzeydeki değişimden nasibini alan Türkiye'nin geçirdiği hızlı kentleşme ve tekdüze kentsel mekânların oluşum düzeni ile birlikte, tarihte Anadolu kentlerinin karakteristik özelliği olan meydan, sokak, avlu gibi mekânlar yalnızca ekonomik kaygılar güdülerek oluşturulan politikalar dolayısıyla yok olmaya ya da farklı amaçlar için kullanılmaya yüz tutsa da, son yıllarda belediyecilik anlayışının sadece ulaşım ve altyapıya yönelik mühendislik hizmetlerini kapsamadığı, kentlere kimlik kazandıracak kültürel politikalara ağırlık verildiği bir belediyecilik anlayışının gelişmeye başladığı bir ortamda, kentin özgün karakterini yansıtan bu tür mekân ve alanlara daha fazla ilgi gösterilmesi gündeme gelmiştir (Özer ve Ayten, 2005: 96, Ulu ve Karakoç, 2004: 59). Böylelikle tarih boyunca kentlerin karakterini ortaya koyan meydanların tekrardan kent kültürünün önemli bir parçasını teşkil eder hale getirilmeye çalışıldığı görülmektedir (Özer ve Ayten, 2005: 96).

b. Kent Kimliği

Keleş'e göre kent kültürü, tarihin ve doğanın kente bırakmış olduğu birikim; bu birikimin temel ögesi ise o kentin kimliğidir. Her kent, kimliğinde o kentin süreklilik kazanmış ayırt edici özelliklerini barındırır (Keleş, 2005: 14). Kentlerin kimliği kent kültürünün kodları içerisinde yer alır (Alver, 2009: 430). Bir kentin kimliğini oluşturan onun kültür varlığı; kültürüne katkıda bulunan ise kentin kimliğidir; dolayısıyla iki kavram arasında karşılıklı bir etkileşimin olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Keleş, 2005: 14). Kısaca bir kentin anlamı olarak özetlenebilecek kent kimliği, kente ait olan, kente değer katan, o kenti diğerlerinden ayıran, insanların kafasında o kente dair oluşturulmak istenen, o kente özgün unsurların

oluşturduğu bir bütün olarak tanımlanabilir. Bu özgün unsurlar kaynağını kimi zaman kentin coğrafi yapısından, kimi zaman tarihinden, kimi zaman da ticaret ve ekonomisinin çevre kentlere göre daha gelişmiş olmasından alır (Biol, 2007; Aladağ, 2013). Daha genel bir şekilde ifade edilirse; kent kimliğinin doğal ve insan eliyle yapılmış çevre olmak üzere iki boyutu vardır (Zeren, 2011: 192). İnsan yapımı faktörlerin oluşumunda etkili olduğu kent kimliği, aynı zamanda doğal faktörlerin etkisiyle de biçimlenmektedir. Zira kentin doğal yapısı kent kimliğini oluşturan insan yapımı mekânların oluşum sürecinde oldukça etkili olmaktadır (Turgut vd., 2012: 179). Kentteki yaşam biçimi, kentlilerin mekâna yükledikleri anlam ile aidiyet ve kentlilik duyguları, kentin tarihi nitelikleri, kentteki başat üretim biçimi, ekonomik yapı, kentlilerin sahip olduğu ortak kültürel ve geleneksel özellikler ve kentin politik yapısı kent kimliğini etkileyen başat ölçütlerdendir (Uçkaç, 2006: 18-19). Kentlerin isimleri de sadece birer isim olmanın ötesinde kent kimliğinin ve kültürünün en açık taşıyıcılarıdır. Dolayısıyla kentin adı kültür ve kimliğinin ayrılmaz bir parçasıdır (Alver, 2009: 429). Ayrıca, kente ait logo, sembol veya slogan kent kimliğini oluşturan önemli araçlardır. Bu araçların şekillendirdiği kent imajı kentle ilgili olumsuz kanaatlerin aşılmasına yardımcı olacak, kent kimliğinin pekiştirilmesini sağlayacaktır (Zeren, 2011: 192).

Küreselleşmenin beraberinde getirdiği yeni durum ve sonuçlar kaçınılmaz biçimde kent kimliklerini etkilemektedir. Bu süreçte farklı kültürel yapılar erozyona uğramaya; kentler ve genel olarak toplumsal yapılar tek kültürlülüğe doğru bir seyir izlemeye başlasa da, dünyada Venedik ve Paris örneklerinde görüldüğü üzere, yerel kimliklerin ön plana çıkarıldığı kentler küresel dünyada kendine belirgin bir yer edinebilen başarılı birer örnek teşkil etmektedirler. Böylesi bir başarının yakalanması, kent kimliği ve kentsel imgeleri, yaşam alanlarının geçmişle olan bağları koparılmadan doğal ve kültürel değerler de dikkate alınarak geliştirilmesiyle mümkün olabilecektir (Ulu ve Karakoç, 2004: 59-66).

Kentsel kimlik konusunda duyarsız olan ve dolayısıyla var olan kültürü yaşatmak veya yeni bir kent kültürü yaratmak konusunda bilinçsiz olan her kent kimliksiz ve başıboş bir şekilde ve giderek daha fazla artan sorunlarla birlikte büyümeye mahkûmdur. Kimliğini belirgin bir şekilde oluşturmuş ve tanımlamış kentler, diğer kentler arasından kolaylıkla sıyrılıp tanınırlar. Bu kentlerde, kentin kimliğine zarar verecek oluşumlar ve yapılanmalara izin verilmez; vatandaşların toplumsal ve kente ilişkin sorumluluk bilinçleri ve duyarlılıkları artar (Demir, 2006: 117).

Yerel yönetimler çağın beraberinde getirdiği ihtiyaçları karşılamaya çalışırken, bunu kent geçmişine ait özelliklerle uyumlu bir şekilde yapmazsa, tarihsel ve kültürel sürekliliğin zedelenmesi suretiyle kentin özgün kimliği de zarar görmüş olur. Kent kimliğinin sürekliliğinin olması, o kimliğin duragan olduğu ve hiç değişmeyeceği anlamına gelmez. Kentte ve kentin yer aldığı geniş toplumsal mekânda ortaya çıkan sosyal, kültürel, fiziksel, ekonomik değişimler süreç içerisinde kentin kimliğine etki edip onu dönüştürecektir. Bu dönüşüm gerçekleşirken yerel yönetim birimlerinin dikkat etmesi gereken husus, tarihsel süreklilikten kopmamaktır (Biol, 2007). İnsanların kente karşı bir sorumluluk duygusu ve bilinci geliştiremedikleri durumlarda sahipsiz kentler oluşmaktadır ki bu kentlerin tahrip olmasını, hor kullanılması ve gelişmemesi sorunlarını beraberinde getirecektir (Kaya, 2007: 44). İnsanlarda kentlilik bilinci yaratma işiyakıyla hareket eden yerel yönetim birimleri, kente yeni bir kimlik kazandırmak yerine, kentin var olan özgün kimliğinin temelini oluşturan değerleri gün yüzüne çıkarıp bu değerler üzerinden güncel koşullara uygun politikalar üretilmesi yolunu tercih ederler (Biol, 2007).

c. Kentlilik Bilinci

Kentte yaşayan bireylerin sahip oldukları diğer etnik, dini veya coğrafi kimliklerinin yanı sıra yaşadıkları kentle özdeş bir kimliğe sahip olmaları anlamına gelen kentlilik bilinci ise, bireylerin kentli olduklarının farkında olarak ve kent ile anlamlı ve güçlü bağlar kurarak, yaşadıkları kente özgü davranış kalıpları geliştirmelerini ifade etmektedir (Kurt, 2011: 266-267). Hemşehrilerde kentlilik bilincinin geliştirilebildiği durumlarda, komşuluk ilişkilerine, insana, çevreye, tarihsel ve kültürel değerlere saygı, kentteki sosyal ilişkiler ağının içerisine yerleştirilebilmekte; böylece bireylerde kente ait olanı koruma ve geliştirme bilinci de gelişmektedir (Başaran, 2008: 22).

Aynı kentte yaşayan insanların aynı duyguları taşıması gerekmez. Çoğu zaman özellikle küreselleşme sürecindeki ülke ve toplumlarda yüzlerce insanın yaşadığı apartmanlarda 'yalnız' yaşayan ve dış çevresi ile oldukça sınırlı ilişkiler geliştiren bireyler kent kültürü adına kayda değer bir özellik taşıyor sayılmazlar. Zira

insanlar, kendilerini bir parçası olarak hissettikleri ve içinde oldukları olguları daha kolay sahiplenebilirler (Kaya, 2007: 44). İnsanlar kent yönetimine katılarak kentin bugününe ve yarınına ilişkin kararlarda söz sahibi olarak ve kendi geleceklere ve beklentileri ile kentin geleceği arasında paralellikler kurarak, kendileri ile kent arasında anlamlı köprüler oluşturabilir ve kentlerini sahiplenebilirler (Kaya, 2007: 44). Kentlilerin kendilerini kentleri ile bütünleştirmeleri, kentten sadece maddi menfaat sağladığı için değil, kentin bir parçası olarak gördükleri için kente sahip çıkmaları belki en doğru yaklaşım olacaktır (Bumin, 1998: 14). Bireylerin kentlilik bilinci edinmeleri ancak kendi zihinlerinde sahip oldukları tarihsel değerler ve mevcut duruma ve geleceğe ilişkin algı ve beklentilerle kent yönetiminin strateji, politika ve uygulamalarının örtüşmesi neticesinde mümkün olabilecektir (Kurt, 2011: 267).

Kültür sahip olduğumuz soyut değerleri fiziksel çevredeki somut biçimlere dönüştürerek yaşam biçimimize ve davranışlarımıza etkide bulunur. Fiziksel çevre bir yandan da içinde yaşayanların değerlerine, yargılarına, hayat görüşlerine dair ipuçları verir. Fiziksel çevreyi kuran mimari dil gelenek ve kültürden güç alır (Erdönmez ve Akı, 2005: 69). Kültürün soyut değerlerinin somut yapıtlara dönüştürülmesinin aracı olarak sanatın kentlerde oluşturduğu referans noktaları kentte yaşayan insanların belleğinde kent kimliğine dair izler bırakmaktadır. Özgün bir özellik gösteren sanatsal yapıtlar bir yandan kentin okunabilirliğini arttırırken, diğer yandan da bireylerin ihtiyaç duydukları sanatla etkileşimde olma imkânını sağlamaktadır (Altıntaş ve Eliri, 2012: 64).

Kentteki sanatsal yapıtların yanı sıra açık kamusal alanlar da kent kültürünü geliştirici bir etkiye sahiptir. Zira açık kamusal alanlar, yoğun sosyal etkileşimin gerçekleşmesine olanak tanıyan mekânlar olarak toplumsal bilincin güçlenmesini sağlarlar (Erdönmez ve Akı, 2005: 68). Kentlerde oluşturulan nitelikli açık yeşil alanlar, kentsel çevre kalitesini arttıran ve sağlıklı kentlerin oluşumuna katkı sağlayan bir işleve sahip olmanın yanı sıra -ki sunulan kentsel hizmetlerin kaliteli olması da kentlilik bilincini geliştirici bir işlev görür- kültürel ve bireysel çeşitliliklerin sergilendiği bir alan olma özelliği gösterdiği için bu tür alanlar kentliler arası etkileşimi arttırarak arzu edilen kent kimliğinin oluşumuna katkı sağlar (Özdemir, 2007: 37; Kurt, 2011:267). Öte yandan, bir kentteki sokak ve meydanların yapısı o kentin kimliğini oluşturmada önemli bir role sahiptir. Kentler sahip olduğu sokaklar, meydanlar, parklar, açık alanlar ile insanların toplanacağı, etkileşim kuracağı, kentli kültürünü üretecekleri ve yeniden üretecekleri alanlar olma özelliği gösterirler (Erdönmez ve Akı, 2005: 68-71). Örneğin, Cumhuriyetin ilk yıllarında küçük bir Anadolu kasabasından Türkiye Cumhuriyetinin başkenti olmaya doğru geçirdiği değişim, Ankara'da kent parkları gibi kent halkının sosyalleşeceği ve kent yaşamına katılabileceği alanlar yaratılmasıyla gerçekleşmeye başlamıştır (Özdemir, 2007: 39).

Gelişen ve değişen turizm anlayışı ile birlikte, her yerde olabilen standart kimliksiz ürün ve yerlere ilgi azalırken, geçmişin izlerini taşıyan yaşam tarzları, kültürel değerler, inanç sistemleri, el- sanatları, eğlence biçimleri gibi yerel özgünlüklere olan ilgi artmaya başlamıştır (Emekli, 2006: 54-55). Turizmin birçok avantajının yanı sıra, yerel kimliğin öne çıkarılmasını ve tanıtılmasını sağlaması gibi faydalar sunması, yerel halkın kendi kültürel değer ve eserleriyle ilgili farkındalığa sahip olmasına ve dolayısıyla kent kültürünün pekiştirilmesine katkı sağlamaktadır (Uslu ve Kiper, 2006: 307). Turizmin bu anlamda işlevsel olabilmesi de bu sürecin bilinçli bir şekilde yürütülmesine bağlıdır. Zira bir kültürel ürünün kentte yaşayanlar ve dışarıdan gelen ziyaretçiler açısından çekici olarak görülmesi için belirli kent kimliği oluşturma süreçlerine dâhil edilerek kente özgü bir imaj ve marka yaratma çalışması yapılması gerekmektedir (Emekli, 2006: 56). Kentlerin gelecekteki başarısının en önemli öncüllerinden biri yerel özgünlüklerini ön plana çıkararak kendini uluslararası alana tanıtmaktır (Aladağ, 2013). Dünya kenti sıfatını taşıyan Paris, Roma, Prag, Viyana gibi şehirlere bakıldığında yüzyıllar öncesine dayanan sanat ve kültüre dayalı dokularını korudukları ve bu temelden hareketle bu kentlerin birer cazibe merkezi haline getirildiği görülür (Demir, 2006: 117).

4. Yerel Yönetimler ve Kent Kültürü İlişkisi Bağlamında Kültürel Belediyecilik

Kente ilişkin alınan kararlarda söz hakkı olan paydaşların her birinin kent kimliğinin korunmasında vazgeçilmez bir önemi olsa da, kentte yaşayanların kentin farkına varmasını, onların kentin sahip olduğu değerlere sahip çıkmalarını sağlamaya ve kentin bir parçası olarak hissetmelerine yardımcı olmaya yönelik politikalar üretme konusunda asli unsur olarak yerel yönetimlere büyük görevler düşmektedir (Kurt, 2011: 272). Yerel yönetimler, yetkileri ve parasal imkânları sınırlı olsa da, halka en yakın demokratik kurumlar

olarak, kültürel alandaki görevlerin yerine getirilmesinde ve kültürel eserlerin korunmasında en uygun kararları alarak kültür mirasını koruyabilecek en yetkili organlardır. Kültürel işlevlerin yerine getirilebilmesi adına sadece parasal kaynaklar değil halkın desteğinin kültürel mirasın korunması gerektiğine ikna edilmesi gerekli olduğu için elzem olan halk duygusu ve desteğinin kazanılması sürecinde en etkin çalışabilecek olan kurumlar yerel yönetimlerdir (Tortop vd., 2008: 485).

Belediyeciliğin sadece altyapı faaliyetleri, imar ve zabıta hizmetleri gibi fiziki yapı hizmetlerinin verilmesi anlamını aştığı bugünlerde, belediyeler sosyal ve kültürel alanlarda daha aktif rol alarak bu alanlarda da kayda değer hizmetler vermeye başlamıştır. Kültürü sadece kentin merkezinde yaşayanların yararlanabildiği bir alan olmaktan çıkarıp tüm kentlilerin ulaşabileceği bir yere yerleştirme anlayışı fiziki ve sosyal belediyeciliğin yanı sıra kültürel belediyecilik kavramının doğuşuna zemin hazırlamıştır (Özcan, 2011: 4).

Belediyelerin hizmet alanındaki faaliyetler içerisinde kültürel hizmetler de en az diğer hizmetler kadar önem arz etmektedir. Zira kültürel hizmetler diğer hizmetlerin etkin bir şekilde yerine getirilebilmesi için ve hemşerilerde kent sorunlarına karşı bir ortak sorumluluk duygusu yaratılabilmesi için atılması gereken önemli adımlardan biridir. Kültürel hizmetlerin etkin bir şekilde sunulduğu kentlerde, insanlar aynı kentte yaşayan insanlar olarak kaynaşarak yerel ihtiyaçlar ve sorunlar karşısında ortak tutum takınabilmekte, diğer bir deyişle bir kentlilik bilinci oluşturabilmektedirler (Başaran, 2008: 22). Hızlı kültürel etkileşimlerin ortasında kendi özgün kimliğine ulaşma potansiyelini taşıyan alanlar olan kentlerde, kültürün tutuculuk ekseninde değişime karşı sıkı sıkıya korunmasındansa, kendi özünden kopmadan kendini yeniden üretmesine uygun olan şartların yaratılabilmesi son derece önemlidir (Özcan, 2011: 26). Kent yönetim birimlerinin kendilerine özgü bir kültür oluşturma ve bu kültürü yaşatma işlevlerinin yanı sıra maddi kültürel mirasını koruyarak kentteki yapılaşmanın bu kültürel değerlere uygun bir yapılaşmanın gerçekleşmesini sağlama gibi bir işlevi de vardır (Yahyağil, 1998: 120).

Hızlı nüfus artışı ve artan nüfus hareketliliğiyle birlikte ortaya çıkan çarpık kentleşme olgusu karmaşık sosyal sorunları beraberinde getirmiştir. Sosyal sorunların bu denli zorladığı yerel yönetimler 1990'lı yıllarla birlikte sosyal belediyecilik anlayışını benimseyerek hizmet sınırları içerisindeki yoksullara yardım etmeye yönelik hizmetler yürütmeye başlamışlardır (Özcan, 2011: 66). Ancak sosyal belediyeciliğin amacının sadece ihtiyaç sahiplerine yardım etmek olduğunu belirtmek, onun daha kapsamlı bir amaca hizmet ettiğini gözden kaçırmaya sebep olur. Zira sosyal belediyeciliğin temel amacı yardıma muhtaç kitlenin sosyal rehabilitasyonunun sağlanmasıdır (Şen, 2007: 41). Sosyal kaynaşma kültürel birlikteliğin olmazsa olmaz şartlarından biridir.

Türkiye'de uzun yıllar boyunca belediyelerin kültürel faaliyet ve hizmetleri sosyal belediyecilik anlayışı içerisinde değerlendirilse de, son dönemlerde kültürel belediyecilik sosyal belediyecilikten ayrı bir yönetim anlayışı olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu bağlamda ortaya çıkan bütüncül belediyecilik yaklaşımı ise fiziki, sosyal ve kültürel belediyecilik anlayışlarının hepsinin belediyeciliğin birer aşaması olarak görülmesi gerektiğini belirtmektedir. Dolayısıyla sosyal belediyecilik ulaşılmaması gereken son nokta değil, kültürel belediyeciliğe ilerlenebilmesi için geçilmesi gereken bir aşama olarak değerlendirilmelidir. Hatta sosyal belediyecilik fikrinin kültürel belediyeciliği kapsadığı da iddia edilebilmektedir.

Kent halkının suları akmadığı, çöpleri toplanmadığı, çevre temizliğinin yapılmadığı bir yerde kültürel hizmetler kentte yaşayanlar için belki bir anlam ifade etmeyecektir. Aynı şekilde, belediyecilik hizmetlerinin merkezine sadece sosyal yardımları alan bir hizmet anlayışı da geniş toplumsal kesimler tarafından kabul edilebilir olmayacaktır. Bu nedenle kente katkı sağlayabilecek olan tüm fiziki, sosyal ve kültürel tüm değerler belediyeciliğin hizmet sınırları içerisinde görülmeli ve birbirini besleyecek şekilde üretilmelidir (Şen, 2007: 42-44).

Kültürel belediyeciliği sosyal belediyeciliğin bir parçası olarak algılamak da aynı şekilde doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Fiziki, sosyal ve kültürel belediyeciliğin arasında bağımsız ama birbirlerinin tamamlayıcısı olmaları şeklinde özetlenebilecek bir ilişki söz konusu olduğu iddia edilebilir (Özcan, 2011: 5). Zira yerel yönetimlerin kültürel hizmetlere giderek daha fazla yatırım yapması ve ilgi göstermesi neticesinde gelişen kültürel belediyecilik anlayışı, diğer hizmetleri tamamlayan bir özellik göstermektedir (Özcan, 2011: 71). Kültürel belediyecilik anlayışı sadece şenlikler veya konserler organize etmekten daha derin anlamlar ihtiva etmektedir. Bu anlayış var olan kent kültürünün korunarak bunun kentsel mekânlarda

karşılığını bulması için çalışmayı gerektirir. Bu bağlamda kültür, kentler için taşıdığı sosyal dokudaki çözülmenin, kentlilik bilincindeki kayıpların önlenmesi işlevleriyle değerlendirilmelidir (Özcan, 2011: 5).

Şehir yaşayan bir canlı olarak kabul edildiğinde fiziksel/sosyal dokusunun sosyal kültürel değerlerle anlam kazandığı ve şehrin bu anlamı kaybetmemesi için bu değerler arasındaki ilişki ağlarının sağlam temellere oturtulması gerektiği gerçeği ortaya çıkar. Dolayısıyla, doğru ve yerinde hizmetler üretebilen bir belediyecilik için öncelikle şehri ve insanı anlamak gereklidir. Şehri ve insanı anlamak, diğer bir deyişle kentin anlam evrenine girmek ise bütüncül belediyeciliğin başarıyla uygulanması sonucu gerçekleşebilecektir. Bütüncül belediyecilik doğal, sosyal, kültürel, tarihi, iktisadi, siyasi, sanatsal ve entelektüel değerler üretir. Kentli ise hem katılımıyla bu değerlerin üretimine katkı sağlar hem de üretilen bu değerlerin tüketicisi konumundadır (Şen, 2007: 40-46). Toplumun ekonomik ve sosyal olarak farklı değerlere sahip kesimlerinin tamamının kültürel faaliyetlerden yararlanabilmesi için bu hizmetlerin yerine getirilmesi konusunda yerel yönetimlerin teşvik edilmesi önem arz etmektedir. Toplumun temel ekonomik sorunlarını çözememiş kesimiyle üst kesiminin kültürel faaliyetlere ilgisi aynı derecede yoğun olmasa da bu iki kesim arasındaki kültürel uçurumların en aza indirilmesi belediyelerin yürüteceği kültürel hizmetlerle sağlanabilecektir (Özcan, 2011: 71).

5. Selçuklu Belediyesi'nde Kültürel Belediyecilik ve Kent Kültürü

1989 yılında Konya Büyükşehir Belediyesi'nin kurulması ile Büyükşehir'in üç ilçesinden biri olarak tesis edilen ve aradan geçen zaman içinde hem büyüklüğü ve artışı hem de sosyo-ekonomik göstergeler bakımından Konya Karaman kalkınma bölgesinde en iyi durumda olan Selçuklu (Selçuklu Raporu, 2012), fiziksel belediyecilik noktasında ortaya koyduğu performansın yanında sosyal ve kültürel belediyecilik açısından incelenmesi gereken çalışmalar yürütmektedir.

Geçmiş uygarlıkların mirası ve tarihi çevreye sahip çıkma anlayışının, 20. yüzyılın son çeyreğinde çevre hakkı gibi kavramların yaygınlaşmasıyla gündeme gelmeye başladığı gerçeğinden hareketle, sahip olduğu prehistorik, eski çağ, antik dönem, ortaçağ ve yeniçağ eserleriyle tarihsel çevre açısından oldukça zengin olan Türkiye kentlerinden biri olarak bu anlayış Konya'da da önem kazanmıştır (Keleş: 2012: 211-21). Konya'nın tarihi ve kültürel miras bakımından oldukça zengin olan ilçelerinden biri olarak, Konya merkez nüfusunun % 47'sini barındıran ve adını Selçuklulardan alan Selçuklu İlçesi ve belediyesi 1987 yılında, 3399 sayılı kanunla kurulmuştur. 517.000 kişilik nüfusuyla Konya'nın en büyük merkez ilçesi olma özelliğini taşıyan Selçuklu, gelişmişlik açısından bakıldığında Türkiye'de 9. sırada yer almaktadır (Çoban ve Kılıç, 2009:122). Selçuklu Belediyesi, yürüttüğü fiziksel belediyecilik hizmetleri ve sosyal belediyecilik faaliyetlerine ilave olarak, hizmet sınırları içinde yer alan 10 asırlık Selçuklu Mirası'na ait kültürel ve tarihi eserleri geleceğe taşımayı ve bu doğrultuda Selçuklu ismini taşımanın verdiği sorumlulukla kent kültürünü biçimlendirmeyi kendine amaç edinmiştir (U. İ. Altay ile mülakat, 2013).

Genç bir belediye olması ve halen hem nüfus hem de diğer göstergeler açısından gelişmeye devam etmesi Selçuklu'nun 'Selçuklu bilinci ve kültürü' etrafında birleşebileceğini, birleşmesi gerektiğini göstermektedir. Yeni olmanın avantajları kadar dezavantajlarının bulunacağı da açıktır. Ancak Konya gibi tarihsel ve kültürel olarak güçlü kentlerde kültür ve bilinç bahislerinin son derece önemli olduğu zaten bilinmektedir (U. İ. Altay ile mülakat, 2013).

Konya'nın kent kültürü açısından zengin kaynaklara sahip olması Selçuklu'yu bir adım öne çıkarmakta, yeni bir belediyeye kültürel ve geleneksel birtakım değerlere dayanma ve onlardan güç alma imkanı sağlamaktadır. Bu noktadan olarak; Selçuklu'da mevcut bulunan ve Selçuklu devleti izlerini taşıyan eserler belediye açısından önemli bir çıkış noktasıdır. Bu açıdan Selçuklu sınırları içinde bulunan eserlerden bir kısmını şu şekilde sıralamak mümkündür: Şehitlik (Alâeddin Tepesi), Şehitlik (Musalla Mezarlığı), Ak Camii, Alaeddin Camii, Başarabey (Ferhuniye) Mescidi, Beyhekim Mescidi, Çay Camii, Karataş Camii, Mezaryaka Camii, Mormi Camii, Musalla Mezarlığı (Namazgâh), Orta Camii, Sakahane (Hızır İlyas) Mescidi, Sille Ak Camii, Subaşı Camii, Zevle Sultan Mescidi, Yunak (Çamaşırhane), Bağyolu Çeşme, Devri Cedid Çeşmesi, Çeşme, Ferhuniye Çeşmesi, Hacı İsmail Ağa Çeşmesi, Orta Mahalle Camii Çeşmesi, Sille Hacı Aliğa Hamamı, Süt Tekke Çeşmesi, Subaşı Hamamı, Altunapa Hanı, Dokuzun Hanı, Horozlu Han, Zazadın Hanı, Selimiye Fırını, Sille Baruthane, Sille Aya Elenia Kilisesi, Kaya Kilisesi, Sille Kilise / Tepe Şapeli, Fahrettin Altay Paşa Evi, Sille Kültür Evi, Bayraktar Evi, Yazarlar Birliği Evi, Şeytan Köprüsü, Ali

Gav Medresesi, İnce Minare Medresesi, Karatay Medresesi, Kılıç Arslan Sarayı, Evhaduddin-i Kirmani Türbesi, Fatma Hatun Ferhunde, Ayabakan Türbesi, Gömeç Hatun Türbesi, Mursaman Türbesi, Yarım Kümbet, II. Kılıçarslan Türbesi, Kesikbaş (Anonim) Türbesi, Kalenderbaba Türbesi Şeyh Halili Türbesi, Tacül ,Vezir Türbesi, Ulaşbaba Türbesi.

Bu maddi eserler erken Hıristiyanlık dönemleri de dâhil olmak üzere Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde inşa edilen değerlerdir. Bunlar içinden özellikle Selçuklu hizmet sınırları içerisinde yer alan Sille, antik dönemden bu yana farklı kültürlerin uyumlu bir şekilde bir arada yaşadığı köklü bir geçmişe sahip olan bir yerleşim birimi olarak, sahip olduğu kültür varlıkları, gelenek ve göreneklere ve el sanatları ile bu tarihi zenginliği gözler önüne sermektedir. Maddi değerlerin beraberinde gelen manevi değerlerin de incelemede dikkate alınması gerekmektedir.

Kültürel belediyecilik uygulamaları temelinde çalışmalar yürüten Selçuklu Belediyesi kent kültürü ve bilincine ağırlık vermektedir. Selçuklu Belediyesi'nin 2009 – 2012 yılları arasında yürüttüğü toplamda 25 adet faaliyet bu kapsamda değerlendirilebilir. Bunlar Tablo'da şu şekilde sıralanabilir:

Tablo. Selçuklu Belediyesi'nin Kent Kültürüne Dönük Faaliyetleri

Yıl	Faaliyet	Amaç
2009	Sille Belgeseli	Günümüze kadar tarihi ve kültürel varlığını koruyabilen abideler ve mabetleri ile Sille Kültür Vadisinde yapılan çalışmaların topluma yansıtılması
2009	Türkülerle Türk Dünyası Konseri	Kültürel değerlere sahip çıkarak Selçuklu'nun Kültür Kenti haline getirilmesi
2009	İftara Doğru Programı	Ramazanın geleneksel ve manevi atmosferinin yaşatılması
2009	Zazadın Han Belgeseli	Zazadın Restorasyon Çalışması kapsamında çalışmaların topluma yansıtılması
2009	Türk Tasavvuf Müziği Konseri Programı	Konya tasavvuf kültürünün canlı tutulması
2009	Türk Dünyası Gecesi Programı	Gençlerin ve çocukların sosyal etkinliklerinin artırılması
2010	Akşemsettin Hanımlar Lokali Açılışı	Kentlilik Bilincinin Oluşmasının Sağlanması
2010	Hoş Geldiniz Eğlence Programı	Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin sosyal etkinliklere katılımının artırılması
2010	Mevlevi Ayinleri Kitabı	Tabiat, kültür ve tarih varlıklarını gelecek nesilleri de düşünerek koruma bilincinin oluşturulması; Mevlevi müziğinin geleceğe aktarılması;
2011	10 Asırlık Miras Kitabı	Kubadabat Sarayı kazıları ile ortaya çıkan eserlerin tanıtılması
2011	Selçuklularda Bilim ve Düşünce Sempozyumu	Bilim dünyasının dikkatinin Selçuklulara çekilmesi ve konunun aktüel hale getirilmesi
2011	Uluslararası Rumi Çocuk Oyunları	Gençlerin ve çocukların sosyal etkinliklere katılımının artırılması
2011	2. Uluslararası Selçuklu Kültür ve Medeniyeti, Bilim ve Düşünce Sempozyumu	İlçenin Kültür, Sanat ve Turizm yönünden gelişmesinin sağlanması
2012	1. Uluslararası Fotoğraf Yarışması	İlçenin Kültür, Sanat ve Turizm yönünden gelişmesinin sağlanması
2012	TRT 34. Uluslararası Çocuk Şenliği	Gençlerin ve çocukların sosyal etkinliklere katılımının artırılması
2012	Şivlilik Eğlence Programı	Gençlerin ve çocukların sosyal etkinliklere katılımının artırılması ve Geleneksel Konya kültürünün devamlılığının sağlanması
2012	Anadolu Folkloru Konya'da Buluşuyor	İlçenin Kültür, Sanat ve Turizm yönünden gelişmesinin sağlanması
2012	Sille Ulusal Çağrılı Fotoğraf Yarışması	İlçenin Kültür, Sanat ve Turizm yönünden gelişmesinin sağlanması
2012	Konya'nın Japonya'da Tanıtımı ve Turizm İşbirliği	İlçenin Kültür Sanat ve Turizm yönünden gelişmesinin sağlanması
2012	Anadolu Selçuklu Eserleri Fotoğraf Albümü basım faaliyeti	Selçuklu mimari mirasının toplu olarak belgelemesi ve tanıtılması
2012	Geçmişten Günümüze Sille Masalları Kitabı Basımı	Sille sözlü kültürünün yazılı hale getirilmesi suretiyle Sille tanıtımına önemli katkılar sağlanması
2012	Sille Kültür Vadisi Turizm Haritası	Ziyaretçilerin Sille'deki tarihi ve kültürel eserlerin ziyaretlerini daha kolay gerçekleştirebilmelerinin sağlanması
2012	Sille Kültür Vadisi Rehberi Basımı	Sille'nin tanıtımının sağlanması
2012	Sille Fotoğraf Yarışmaları	Sille'nin tanıtımına ulusal ve uluslararası bazda işlerlik kazandırılması
2012	Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi (SEDEP)	İlçedeki tüm resmi ve özel ilkökul ve ortaokullardaki öğrencilerin öngörülen 8 temel değerini odağa aldığı bir şekilde yetişmesine öncülük edilmesi

Kaynak: Selçuklu Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü verileri, 15 Mart 2013.

Selçuklu Belediyesi, son yıllarda, sadece Sille'yi bir kültür ve turizm merkezi haline getirmek amacıyla yürüttüğü fiziki çalışmalarıyla değil, Sille ile ilgili yayın çalışmalarlarıyla da bu tarihi yerleşimin kültürel birikimini gün yüzüne çıkarmayı hedeflemiştir (Selçuklu Belediyesi, 2013). Selçuklu Belediyesi Sille'nin tarihi ve kültürel mirasını hem de yerli ve yabancı turistlerin dikkatine sunmak amacıyla yaptığı yayın çalışmalarıyla açık bir şekilde bir "kültürel belediyecilik" örneği teşkil edebilir.

Bu yayın çalışmalarına örnek olarak; Sille kültür ve değerlerinin izlenebildiği önemli değerlerden biri olarak kabul edilen Sille Masalları Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmıştır (Selçuklu Belediyesi, 2013). Aynı şekilde Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanan ve Sille'nin tüm tarihi özelliklerinin tanıtıldığı Sille Rehberi içeriğindeki görselleriyle kent kültürüne ilişkin önemli ipuçlarını gözler önüne sermektedir (Selçuklu Belediyesi, 2013). Bu yayınların yanı sıra hazırlanan Sille Turizm Haritaları ile Selçuklu Belediyesi tüm tarihi bina ve yerlerin tespit edilmesini sağlamıştır (Selçuklu Belediyesi, 2013). Sille'ye ilişkin henüz hazırlanma aşamasında olan bir başka eser de Sille Aya Elenia Müze'sinin ibadethane olarak yapılışından itibaren tarih boyunca üstlendiği misyon, geçirdiği restorasyonlar ve bina niteliklerinin çeşitli görseller eşliğinde sunulacağı Sille Aya Elenia Müzesi Prestij Kitabı'dır (Selçuklu Belediyesi, 2013). Sille'deki tarihin en önemli tanıklarından biri olan Aya Elenia Müzesinin restore edilerek ziyaretçilere açılması ve ziyaretçiler için el kitabı niteliğinde hazırlanan Aya Elenia Müzesi kataloğunun Türkçe ve İngilizce iki ayrı katalog halinde basılması da Selçuklu Belediyesi'nin kent kültürü ve kentlilik bilinci yaratmak adına yaptığı önemli çalışmalar arasında yer almaktadır (Selçuklu Belediyesi, 2013). Aya Elenia Müzesi'nin yanı sıra yine Sille'de bulunan Tarihi Mormi ve Orta Camilerinin de restorasyonu tamamlanarak gelecek kuşaklara aktarılmasının önü açılmıştır (Selçuklu Belediyesi, 2013). Sille'nin tanıtımına ilişkin olarak sadece yazılı bir takım materyaller hazırlanmamış, bölgenin daha geniş insan kitlelerine tanıtımının sağlanması adına 2009 yılında "Sille Belgeseli" adında bir belgesel de hazırlanmıştır. Hazırlanan bu belgeselin amacı, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nün raporunda, 'Sille Kültür Vadisi'ndeki tarihi ve doğal güzellikler ile bu mirasın korunmasına yönelik yapılan çalışmaların yerli ve yabancı turistlerin dikkatine sunulması' olarak belirtilmiştir. Rapora göre, belgeselin hazırlanıp ulusal bazda yayın yapan televizyon kanallarında yayınlanmasının sağlanmasıyla birlikte Sille'ye olan ilgi önemli ölçüde artmaya başlamıştır (Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, 2009).

Yapılan restorasyon çalışmaları yanı sıra arkeolojik kazılar da kentin kimliğini gün yüzüne çıkarmayı hedeflemektedir. Selçuklu sultanları tarafından savunma amaçlı olarak kullanılan Gevale Kalesi'nin kalıntılarının yüzey tespiti sonrasında arkeolojik kazılarının yapılması ve yerinde inşası ile Konya zengin tarihi mirasının bir parçasını daha kent silüetine ekleyerek mevcut kent kültürünü besleyen bir adım daha atmış olacaktır (Selçuklu Belediyesi, 2012).

Kentin, kent kültürünün öğelerini yansıtan bir logosunun olması kentte yaşayan insanların kente aidiyetinin arttırılması ve kent kimliğinin pekiştirilmesi adına önemli işlevler üstlenmektedir. Bu bağlamda kentin logosunun oluşturulmasına özen gösteren Selçuklu Belediyesi 1990 yılında bir yarışma düzenlemiştir. Bu yarışma sonucu belirlenen logo Mehmet Büyükçanga tarafından Selçuklu medeniyetinin bir yansıması olarak tasarlanmıştır. Hazırlanan logo Selçuklu Belediye'sinin ismini aldığı Anadolu Selçuklu Devleti'nin tarihini, kültürünü, sanatını, felsefesini yansıtmaya iddia ve kararlılığıyla tasarlanmıştır. Örneğin, Selçukluların çini eserlerinde turkuaz, patlıcan moru, lacivert ve kirli beyaz kullandıkları dikkate alınarak logoda, lacivert ve turkuaz renkleri kullanılmış; Selçukluların yaptıkları çini, minyatür, künde kari eserler ve taş işçiliğinde görülen sekiz köşeli yıldız atıfta bulunulmuştur. Bunun yanı sıra, Anadolu Selçuklu döneminden günümüze kadar devam eden Mevlana sema ayinlerinin yedi bölümden oluşması, haftanın yedi günü belediye hizmetlerinin devam etmesi, dünyanın yedi kıtadan oluşması vb. sayıları sembolize etmek adına logo yedi köşeli motiften oluşturulmuştur. Anadolu Selçuklu sanatını karakterize eden zencirek desenleri ile birlik beraberlik ifade edilmek istenmiştir. Ayrıca uçmayı, yükselmeyi ve özgürlüğü ifade eden kartalın kanatlarının stilize edildiği de görülmektedir. Görüldüğü üzere, Selçuklu Belediyesi tarihten aldığı kültürel mirası logosunda yansıtarak kent kültürünün yeni kuşaklara aktarılmasını sağlamaya çalışmıştır (Selçuklu Belediyesi, 2012). Kent kültürünün görsel olarak sunulduğu, kültürün önemli parçalarının sıkıştırılmış olduğu bir simge olarak logonun yanı sıra ilçe mimarisinin de kentin tarihi mirası dikkate alınarak şekillendirilmesi anlamlıdır. Bu noktada Selçuklu Belediyesi, değişime kendi hizmet

binasından başlamış; Selçuklu Belediyesi Hizmet Binası, Selçuklu mimarisi göz önünde tutularak inşa edilmiş ve böylece kültürel devamlılık sağlanmaya çalışılmıştır (Selçuklu Belediyesi, 2012).

Konya'yı marka kent yapma iddiasıyla birtakım projeler geliştiren Selçuklu Belediyesi, inşa etmekte olduğu Selçuklu Kongre Merkezi'yle de tarihi Selçuklu desenlerini yaşatmaya devam etme gayreti göstermektedir. Hem geleneksel göçebe kültürünün izlerinin, hem de Selçuklu'ların Anadolu dokusu ile harmanlandığı Selçuklu mimarisindeki motiflerin günümüz çağdaş teknolojisi kullanılarak Kongre Merkezi'nin inşasında yansıtılması tarihi öğelerin kullanımının kent kültürünün önemli bir parçası olduğunu gözler önüne sermektedir (Selçuklu Belediyesi, 2012).

Belediyelerin kültürel hizmetlerini ve bu doğrultuda kent kültürüne ve kent kültürünün korunmasına sağladıkları katkıyı sadece tarihi kültürel mirasın yeni nesillere aktarılması olarak görmek indirgemeci bir yaklaşım olacaktır. Zira belediyelerin sorumluluk, yardımseverlik, adalet, dostluk gibi evrensel değerlerin öğretilmesi sürecinde aktif rol alması da kent kültürünü taşıyacak ve yaşatacak insanlar olan kenttaşların bu evrensel değerleri belli ölçüde içselleştirmelerini sağlamaları beklenir. Toplumdaki eğitim ve kültür ihtiyaçlarının yerel düzeyde daha iyi karşılanabileceği göz önüne alındığında, yerel yönetimlerin eğitime ve kültürel faaliyetlere dair işlevleri, yerel toplumun değerlerini, geleneklerini yaşatmak, geliştirmek ve yenilerini yaratmak anlamında önem kazanmaktadır (Geray, 1994: 3). İnsanlar nasıl ki sosyalleşme sürecinde toplumsal tahayyülde yer alan ideal insan özelliklerini edinerek toplumun bir parçası haline geliyorsa, kentte genel kabul gören ve yüceltilen değerleri edinerek o kentin bir parçası, yani “kentli” haline getirilebilirler.

Bu doğrultuda, Selçuklu Belediyesi öncülüğünde, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Selçuklu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi ortaklığıyla yürütülen Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi (SEDEP), Selçuklu ilçesindeki 77'si devlet dokuzu özel olmak üzere tüm ilk ve ortaokullarda, bu okullardaki idareciler, öğretmenler, öğrenciler ve veliler için farklı ve özel içeriklerle hazırlanan materyallerin dağıtılması ve eğitim programlarının koordine edilmesi şeklinde yürütülmektedir. Böylece proje sayesinde toplumun temel değerlerini kazanan öğrenciler, toplumsal dayanışma ve bütünleşmeye katkı sağlayacak, kent kültürünü yaşatmak üzere kendisine düşen sorumlulukların da bilincinde olacaktır (Sedep Yönergesi, 2012; Kutlu ve Göksel, 2013).

Ayrıca, eğitime ilişkin olarak yürütülen pek çok projede kurum kültürü boyutunu destekleyici sosyal ve kültürel faaliyet yürütülmüştür. Sözelimi, “Okuma Günleri” gibi etkinlikler ile de kent sakinlerinin bütünleştirici bir payda etrafında toplanması kolaylaştırılmakta, ortak bir kent kültürünün yaratılmasına zemin hazırlanmak istenmektedir (Selçuklu Belediyesi, 2012).

Kent dokusunu zenginleştirme amacıyla planlanan projeleri de zikretmek mümkün. Örneğin, Selçuklu Belediyesi tarafından yaptırılan, Avrupa'nın en büyük kelebek uçuş alanı olması planlanan ve Türkiye'de bir ilk olan Kelebekler Vadisi, Selçuklu'nun tarihi ve kültürel mirasını yansıtan silüetini doğal güzellikleriyle bütünleştirerek hemşehrilerin ve yerli ve yabancı turistlerin Selçuklu kent kültürünü gözlemleyip edinebilecekleri bir mekân olma özelliğine sahiptir (Selçuklu Belediyesi, 2013). ‘Farklı’ ve ‘etkileyici’ bir çalışma olması kurum çalışanları başta olmak üzere Selçuklu halkında belediye hakkında farkındalık yaratma amacıyla açıklanabilir. Zira Büyükşehir sınırlarında üç ilçe ve BŞB'nin birbirlerinden ayrılan ve birbirlerine benzeyen yönlerine verilecek ağırlık belediyede bir kent ve kentlilik bilinci oluşturulmasına da katkı sağlayacaktır.

Ayrıca, “Selçuklu'yu çok fonksiyonlu parklar kenti haline getirme” çabalarını dile getiren Selçuklu Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay, “bir zamanlar moloz yığınlarının atıldığı 122 bin 555 m²’lik bir alan üzerine inşa edilen Selçuklu Kanyon Park’ın koşu ve yürüyüş alanları, futbol ve basketbol sahaları, piknik alanları ve çocuk parkları gibi içeriklerle kentlilerin birlikte zaman geçirme ve etkileşimde bulunma mekânı olarak 2013 baharında” hizmete gireceğini belirtmiştir (Uğur İ. Altay ile mülakat). Kentlilerin birlikte zaman geçirecekleri bu tür açık yeşil alanların kent kültürünün üretimine ve yeniden üretimine yapacağı katkı düşünüldüğünde Başkanın taleplerinin yerine gelmesi muhtemel bir durum şeklinde yorumlanabilir.

Selçuklu Belediyesi tarafından 2010 yılında başlatılan “Şehrimi Tanıyorum” etkinliği kapsamında Konya'nın tarihi ve kültürel değerlerinin tanıtımının yapıyor olması üzerinde durulabilecek bir başka faaliyettir (Selçuklu Belediyesi, 2012). Etkinlik kapsamında profesyonel tur rehberi eşliğinde Konya'da

Mevlana Müzesi, Alaaddin Tepesi, Karatay Medresesi, İnceminare Müzesi ve Sille gibi tarihi mekânlar gezdirilerek kent kültürünün tanıtılması amaçlanmaktadır (Selçuklu Belediyesi, 2012).

Selçuklu Belediyesi, ayrıca, artık Konya'nın bir simgesi haline gelmiş olan Mevlana ve Mevlevi kültürü ile ilgili olarak da birtakım çalışmalar yürüterek, oluşturduğu kent kültürünü pekiştirmeye çalışmaktadır. Bu amaçla, Mevlevi müziğinin gelecek nesillere aktarılması adına, 2010 yılında Mevlevi Ayinleri Kitabı projesine imza atmış ve 500 takım kitabın hedef kitleye dağıtılmasını sağlamıştır (Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, 2010). Ortak bir kent kültürü yaratmak ve kentlileri kaynaştırmak adına düzenlenen 'fener alayı' ve Konya'ya özgü bir etkinlik olan 'Şivlilik' gibi etkinliklerle yazılı olmayan kültürel mirasa sahip çıkılması da önem arz etmektedir (Selçuklu Belediyesi, 2012).

Selçuklu Belediyesi kent kültürünün ulusal olduğu kadar uluslararası ölçekte de tanınır hale gelmesi için bilimsel etkinlikler düzenlemektedir. Bu amaçla düzenlenen projelerden biri olarak "Selçuklularda Bilim ve Düşünce Sempozyumu" ulusal ve uluslararası bilim dünyasının dikkatini Selçuklulara çekerek Selçuklu ilçesinin mirasını taşıdığı medeniyete vurgu yapmıştır. 2011 yılı Ekim ayında düzenlenen sempozyum için yurtiçi ve yurtdışından gönderilen 120'nin üzerinde bildiri sunulmuş, ayrıca sunulan bu bildiriler yine Selçuklu Belediyesi projesi olarak kitap haline getirilmiş; böylece gelecek nesillere aktarımının sağlanması amaçlanmıştır (Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, 2011).

Yine bir kültürel belediyecilik uygulaması olarak, Konya'da başlayan TRT 34. Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliği kapsamında Selçuklu Belediyesi'nin oluşturduğu "Çocuk Ülkesi" adlı stantta 40 ülkenin çocuklarının dünya barışına yönelik resim yapmaları için imkân sağlanmış, Mevlana'dan bu yana kent kültürüne sinmiş olan barış, hoşgörü ve huzur ortamı dünya çocuklarının resimleriyle pekiştirilmiştir. Ayrıca stantta mum, ahşap oyma, çini, ebru gibi geleneksel el sanatlarına ilişkin uygulamalı örnekler de sunularak tarihi mirasın tanıtımı da yapılmıştır (Selçuklu Belediyesi, 2012).

6. Sonuç

Selçuklu Belediyesi'nin bilinçli olduğunu ifade ettikleri tercihler neticesinde kent kültürünü ortaya çıkarma, var olan değerleri etkileme ve belediye hudutları içinde yaşayan yarım milyonu aşkın kişiye dönük olarak kaynaştırıcı etkinlikler yürütmesi sosyal bilimlerin uzunca bir süredir üzerinde durduğu kurum kültürü, kent kültürü ve kültürel bilinç oluşturma çabalarına katkı mahiyetinde çalışmalardır. Kent yöneticileri, aynen şirket veya kurumlarda olduğu ya da olması gerektiği gibi, kente dair değer ve varlıkları geliştirmek için çaba harcamak durumundadırlar.

Belediyelerin, özellikle de Büyükşehir ilçe belediyelerinin kültürel hizmetler yürütmesi yasalar tarafından yükletilen görevlerin ifası anlamına gelmektedir. Kültürel hizmetlerin çoğunun gereklilikleri konusunda toplumda tartışmalara yol açması ve katkılarının göreceli olması gibi nedenlerle değerlendirilmesi her zaman tartışmalı sonuçlar doğurmuştur. Ancak, belediyelerin kültürel konulara önem vermeleri gerektiği gerçeği de dikkate alındığında, yapılacak hizmetlerin sınır ve kapsamı üzerinde düşünülmelidir. Kültürel hizmetlerin toplumda bir karşılığı bulunmalı ve yararlı olmalıdır. Bu yarar tüm toplumu kucaklayıcı, var olan ve toplumca kabul gören değer ve elemanlar etrafında birleştirici olduğu oranda ve kamusal kaynakların kullanımında etkili olduğu durumlarda makul olabilir.

Sonuç olarak; Selçuklu Belediyesi kültürel faaliyetlerinde birbiri ile tutarlı çalışmalar yürütmektedir. Kültürel değerlerin bugüne etkilerini pozitif hale getirme, geçmişin izlerini bugüne taşıma ve onlardan yararlanma kararlılığı göze çarpmaktadır. Çalışmanın ele aldığı 2009 – 2012 döneminde bu bilincin zamanla daha belirgin hale geldiği sonucuna ulaşmak da mümkün. İlk yıl yürütülen etkinlikler hem sayıca hem de içerik olarak sınırlı etki oluşturmuş gibi görünse de özellikle 2011 ve 2012 yıllarındaki etkinliklerin daha kapsamlı ve daha kuşatıcı olduğunu söylemek mümkündür. Başkanın 2009 yılı seçimlerinden beri görev yapıyor olması, seçimin ilk dönemlerinde konuda fazla hassasiyet bulunmadığı, ilerleyen yıllarda ise daha fazla kaynak ayrılarak çalışmaların kent kültürü teşkili noktasına getirildiği ifade edilebilir.

Örneklerde açıklandığı üzere, Selçuklu Belediyesi 'yeni bir belediyenin de kent kültürü olmalıdır' noktasından hareketle ve kültürel belediyecilik marifetiyle Selçuklu'da bir 'kent kültürü' teşkil etme çabası içine girmiştir. Belediyenin web sitesi, yayınları ve başkanın değerlendirmelerinden yola çıkarak belediyenin kent kültürü oluşturma işini belli bir ciddiyette ve bilinç dâhilinde yaptığını ifade etmek yanlış olmaz. Kuşkusuz, bulgular Belediyenin kent kültürü ve bilincine değer vermekte olduğunu ortaya koymaktadır.

Yürütülen çalışmaların maksada ulaştırıcı olup olmaması ayrı bir değerlendirme konusu olmakla birlikte, başkanın ve belediye çalışanlarının kent kültürüne veya belediyede kurumsal kültüre önem/kıymet vermelerinin tek başına yararlı olduğunu söylemek mümkündür. Selçuklu Belediyesi kent kültür ve bilinci oluşturma çabasında maddi ve manevi kültür elemanlarını harekete geçirmiştir. Kullanılan maddi ve manevi kültür öğelerinin sonuca götürmemesi için herhangi bir sebep bulunmamaktadır. Bu durumda, götürmek için yeteri kadar motive edici faktörün bulunduğunu farz etmek durumundayız. Ancak, çalışmaların etkileri konusunda bağımsız ve kapsamlı çalışmalar yürütülmesi gerektiği gerçeği de gün yüzüne çıkmıştır. Etkin, etkili ve hesap veren belediye olma ideali kent kültürü, kentlilik bilinci ve kent algısı konularına zaman ayırmayı gerektirmektedir. Selçuklu Belediyesinin bilinçli olduğunu ifade ettiği girişimler diğer belediyelere de örnek olmalıdır. Tüm belediyeler kültür politikalarına ve uygulamalarına belli tercihler çerçevesince bakmalıdırlar. Kent vizyonu çalışmalarına da kaynaklık edecek olan bu yaklaşım belediyelerce de dikkate alınmalıdır.

Kaynakça

- Aladağ, Ö. F. (t. y.) “Kent Pazarlaması ve Marka Kentlerin Geliştirilmesinde Başarıyı Etkileyen Faktörler”. Fırat Kalkınma Ajansı. <http://www.fka.org.tr/SayfaDownload/KENT%20PAZARLAMASINDA%20BA%20C5%9EARIYI%20ETK%20C4%B0LEYEN%20FAKT%20C3%96RLER.pdf>. (Erişim Tarihi: 04.03.2013).
- Alver, K. (2009). “Medeniyet, Edebiyat ve Kültür Bağlamında Şehirlerin Dili”. Hece Dergisi 18. Özel Sayısı- Kent ve Kültür Üzerine Notlar. s. 428-433.
- Başaran, İ.(2008). Kent ve Yerel Yönetim. İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- Biröl, G. (2007). “Bir Kentin Kimliği ve Kervansaray Otel Üzerine Bir Değerlendirme”. Arkitekt Dergisi. Kasım-Aralık 2007, s. 514, ss. 46-54.
- Bumin, K. (1998). Demokrasi Arayışında Kent. İstanbul: İz yayıncılık.
- Çoban, A. ve Kılıç, S. (2009). “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Çevreye Yönelik Politikaları: Konya Selçuklu Belediyesi SELKAP Örneği”. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 22/2009. Ss. 117-130.
- Çobanoğlu, N. ve Gazi, S. (2008). “Biyoetik Bir Değer Olarak Kent Kültürü Öğelerinin sağlıklı Kentlerde yansması”. Planlama. 2008/1-2, s. 42. ss. 17-25.
- Demir, Cüneyd (2006). “Kent Kimliği Geliştirme Sürecinde Mekânsal Model Tasarımı ve Kent Plancılarının Rolü”. Planlama. 2006/3. Ss. 117-122.
- Emekli, G. (2006). “Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm”. Ege Coğrafya Dergisi, c. 15. ss. 51-59.
- Es, M. (2008). “Kentlilik Bilinci ve Yerel Siyaset” . Yerel Siyaset Sempozyum Bildirileri (8 Aralık 2007). İstanbul: Okutan Yayıncılık. ss. 91-114.
- Erdönmez, M. E. ve Akı, A. (2005). “Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri”. Megaron- YTÜ Mimarlık Fakültesi E-Dergisi. 1 (1). ss. 67-87.
- Geray, Cevat. (1994). “Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri”. Çağdaş Yerel Yönetimler. 3:6. Kasım 1994. ss. 3-14.
- Kaya, Erol (2007). “Kent, Kentleşme ve Kent Yönetimi”. (Ed.: E. Kaya, H. Şentürk, O. Danoş, S. Şimşek) Modern Kent Yönetimi. İstanbul: Okutan Yayıncılık. ss. 7-134.
- Keleş, R. (2005). “Kent ve Kültür Üzerine”. Mülkiye. 29/246. ss. 9-18.
- Keleş, R., Harmancı, C. Ve Çoban, A. (2012). Çevre Politikası. Ankara: İmge.
- Kiper, P. (2004). “Küreselleşme Sürecinde Kentlerimize Giren Yeni Tüketim Mekânları ve Yitirilen Kent Kimlikleri”. Planlama. 2004/4. s. 30, ss. 14-18.
- Kurt, N. (2011). “Kent Hizmetlerinin Geleceğinde Kentsel Sorumluluklar ve Kent Kültürünün Geliştirilmesi Stratejileri”. ÇOMÜ Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yönetim Bilimleri Dergisi. 9 (2). s. 261-278.
- Kutlu, Ö. (2008). “Under the Protection of Historical Heritage”, World Historical Cities: The League of Historical Cities Bulletin, Kyoto, Japan, Vol. 46, March 2008 Issue.

- Kutlu, Ö. ve Göksel, Z. S. (2013). “Bir Kamu Politikası Uygulaması Olarak Selçuklu SEDEP Projesi”. Uluslar arası Aile Politikaları Zirvesi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ankara.
- Lynch, K. (1996). “Çevrenin İmgesi”. çev. (İlknur Özdemir). Cogito. Sayı 8. s. 153-161.
- Özcan, G. (2011). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Kültür Politikaları ve Kültürel Belediyecilik. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Özdemir, A. (2007). “Katılımcı Kent Kimliğinin Oluşumunda Kamusal Yeşil Alanların Rolü”. Planlama. 2007/1. S. 39, ss. 37-43.
- Özer, M. N. ve Ayten, M. A. (2005). “Kamusal Odak Olarak Kent Meydanları”. Planlama. 2005/3. S. 33. ss. 96-103.
- Peker, A. E. (2006). Kentin Markalaşma Sürecinde Çağdaş Sanat Müzelerinin Rolü: Kent Markalaşması ve Küresel Landmark. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Selçuklu Belediyesi, Basın Yayın Halkla İlişkiler Müdürlüğü Raporu (2009).
- Selçuklu Belediyesi, Basın Yayın Halkla İlişkiler Müdürlüğü Raporu (2010).
- Selçuklu Belediyesi, Basın Yayın Halkla İlişkiler Müdürlüğü Raporu (2011).
- Selçuklu Belediyesi (28 Mart 2012). Selçuklu Her Yerde Okuyor. <http://www.selçuklu.bel.tr/haber.aspx?id=497>, Erişim Tarihi: 05.03.2013.
- Selçuklu Belediyesi (7 Nisan 2012). Başbakan Erdoğan, “Konya’yı Selçuklu Mimarisi ile Donatmalıyız. <http://www.selçuklu.bel.tr/haber.aspx?id=502>, Erişim Tarihi: 05.03.2013.
- Selçuklu Belediyesi (18 Nisan 2012). Çocuk Ülkesinde “Barış İçin” El Ele. <http://www.selçuklu.bel.tr/haber.aspx?id=507>, Erişim Tarihi 05.03.2013.
- Selçuklu Belediyesi (13 Haziran 2012). Selçuklu Medeniyetini Sembolize Eden Selçuklu Belediyesi Logosu Tescil Edildi. <http://www.selçuklu.bel.tr/haber.aspx?id=544>, Erişim Tarihi 05.03.2013.
- Selçuklu Belediyesi (24 Mayıs 2012). Selçuklu’da Fener Alayı ve Şivlilik Coşkusu. <http://www.selçuklu.bel.tr/haber.aspx?id=531>, Erişim Tarihi 05.03.2013.
- Selçuklu Belediyesi (10 Temmuz 2012). “Konya’nın Silüetini Değiştirecek Tarihi Proje”. <http://www.selçuklu.bel.tr/haber.aspx?id=560>, Erişim Tarihi 05.03.2013
- Selçuklu Belediyesi (8 Ekim 2012). Başkan Altay; ‘Bu Şehrin Ruhu ile Barışık Olmak Mutluluk ve Başarı Getirir’. <http://www.selçuklu.bel.tr/haber.aspx?id=625>, Erişim Tarihi 05.03.2013.
- Selçuklu Belediyesi (15 Kasım 2012). Selçuklu Kongre Merkezi’ne Adım Adım. <http://www.selçuklu.bel.tr/haber.aspx?id=651>, Erişim Tarihi 05.03.2013.
- Selçuklu Belediyesi (19 Kasım 2012). Sanatçılar Şehrimi Tanıyorum’la Konya’yı Gezdim. <http://www.selçuklu.bel.tr/haber.aspx?id=652>, Erişim Tarihi 05.03.2013
- Selçuklu Belediyesi (16 Ocak 2013). Sille Hoşgörü ve İnanç Turizminin Önemli Bir Merkezi Olacak. <http://www.selçuklu.bel.tr/haber.aspx?id=685>, Erişim tarihi 05.03.2013.
- Selçuklu Belediyesi (13 Şubat 2013). Kelebekler Vadisi Yüzde 70 Tamamlandı. <http://www.selçuklu.bel.tr/haber.aspx?id=701>, Erişim Tarihi: 05.03.2013.
- Selçuklu Belediyesi (17 Şubat 2013). Selçuklu Kanyon Park Tamamlandı. <http://www.selçuklu.bel.tr/haber.aspx?id=702>, Erişim Tarihi: 05.03.2013.
- Selçuklu Belediyesi (20 Şubat 2013). Sille’nin Masalları da Varmış. <http://www.selçuklu.bel.tr/haber.aspx?id=704>, Erişim Tarihi: 05.03.2013.
- Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi Yönergesi. (2012). Konya.
- Selçuklu Raporu, Selçuklu İlçe Stratejik Gelişme Raporu 2014 – 2023, www.mevka.org.tr/Download.aspx?filePath=kHVk9QBfperT+rP, Erişim Tarihi: 20.03.2013.
- Şen, M. (2007). “Bütüncül Belediyecilik Yaklaşımı Kültürel Belediyeciliğe Giden Yolda Bir Aşama: Sosyal Belediyecilik”. Sosyal Politikalar Dergisi. s. 2, ss. 40-46.
- Tatlıdil, E. (2009). “Kent ve Kentli Kimliği; İzmir Örneği”. Ege Akademik Bakış. 9 (1). ss. 319-336.
- Tortop, N., Aykaç, B., Yayman, H., ve Özer, A. (2008). Mahalli İdareler. Ankara: Nobel.
- Turgut, H., Özalp A. Y. ve Erdoğan A. (2012). “Artvin İlinde Doğal Çevrenin Kent Kimliğine Etkileri”. SDÜ Orman Fakültesi Dergisi. 13, ss. 172-180.
- Uçkaç, L. (2006). Kentsel Tasarımın Kent Kimliği Üzerine Etkileri: Keçiören Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Ulu, Ali ve Karakoç, İ. (2004). “Kentsel Değişimin Kent Kimliğine Etkisi”. Planlama. 2004/3, s. 29. ss. 59-66.

Uslu, A., ve Kiper T. (2006). “Turizmin Kültürel Miras Üzerine Etkileri: Beypazarı/ Ankara Örneğinde Yerel Halkın Farkındalığı”. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi. 3 (3). s. 305-314.

Yahyagil, M. (1998). “Kentlerin Kültürün Gelişimine Etkileri” Sosyoloji Konferansları, İ.Ü.İ.F. İstanbul. 25.Kitap. ss. 105-120.

Zeren, H. E. (2011). “Stratejik Kent Yönetimi ve Kent Markası Oluşturma Süreci”. KSİ İİBF Dergisi. s. 2. ss. 175-200.

Mülakat:

Uğur İbrahim ALTAY, Selçuklu Belediye Başkanı, Selçuklu, 17.03.2013